

Horváth Zoltán: Kultúra újragondolva - Beszámoló egy kulturális alapú gazdaságfejlesztés jegyében zajló konferenciáról

Az elmúlt időszakban kétségkívül a legnagyobb hatást a kulturális területre a covid járvány jelentette. A kulturális intézmények bezártak, a közösségek nem működtek, a terület fejlesztő folyamatai megakadtak, vagy a virtuális térbe helyeződtek át, a rendezvények elmaradtak.

A vírus jelenleg elfedi azokat a kihívásokat, amelyekkel a kulturális szakterületnek is szembe kell nézni: a digitalizáció, a robotizáció, az ipar, a dolgok internetje, a smart megoldások a városokban és az otthonainkban, az élet végéig tartó mellett az élet minden területére kiterjedő tanulás, a puha tényezők felértékelődése a gazdaságban, a szoft skillék jelentősége, hogy a demográfiai változásokról, a közösségek szerepének átalakulásáról egy atomizálódó társadalomban, a globalizációról, vagy a fenntarthatósági szempontok megjelenéséről ne is beszéljünk.

A közművelődésnek, valamint a kultúra más területeinek válaszokat kell adni egy olyan időszakban, amikor az iskolákon túli tudásszerzésnek megnövekszik a szerepe, ahol a pillanatok alatt változó világra már nem lehet berögzött válaszokat adni, hanem dinamikusan alkalmazkodni tudó intézményekre és szakemberekre van szükség.

Az AGORA Szombathelyi Kulturális Központ Kultúra újragondolva című konferenciája a fenti témák mellett az alábbi kérdéseket járta körbe

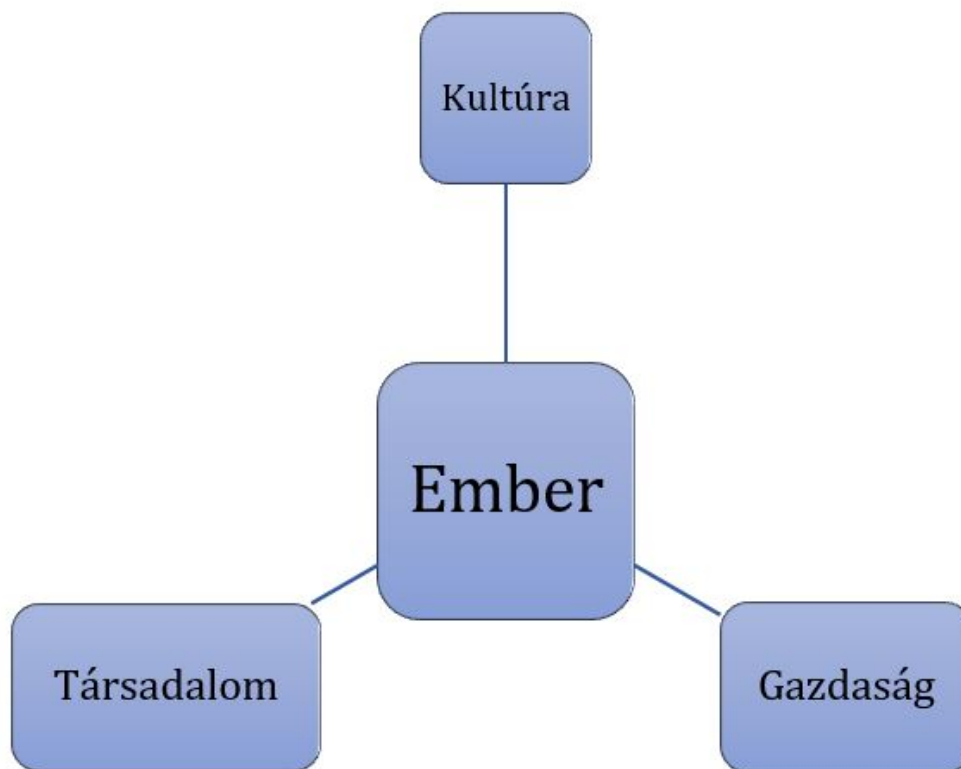
- Hogyan tudja a helyi gazdaságokat a kultúra fejleszteni? Van-e lehetőségünk kreatív iparral, hagyományokkal, szokásainkkal, értékeinkkel támogatni egy-egy település, térség, régió fejlődését?
- Közt művelünk, vagy közösséget? Miként támogassuk a lokális közösségeinket? Hogyan válhatnak az intézményeink egyre inkább közösségekké?
- Hogyan segíthet a digitalizáció a kompetenciafejlesztésben?
- Mi a szerepe a médiának a jelenkor kultúrájában?

- Hogyan változhat Szombathely a következő évtizedben egy olyan várossá, ahol a tudásalapú gazdaság a fejlődés záloga?
- Milyen intézményi átalakulásokra és megoldásokra van szükség ezeknek a kihívásoknak az érdekében?

László Győző, Szombathely Megyei Jogú Város alpolgármesterének, valamint Horváth Zoltán, a szervező intézmény igazgatójának köszöntő beszéde után Éles Krisztina, a Nemzeti Művelődési Intézet Vas megyei igazgatójának Kulturális alapú gazdaságfejlesztő jó gyakorlatok című nyitóelőadása szerint a kultúra, a társadalom és a gazdaság hármásának összekötő eleme az ember, aki a maga körüli világot mindig tökéletlennek látja, ezért változtatni akar rajta. Mindehhez közösségre van szükség.

1. ábra: Ember központú kultúra, társadalom és gazdaság

(Forrás: Saját szerkesztés Éles Krisztina Kulturális alapú gazdaságfejlesztő jó gyakorlatok című előadása alapján)

Éles Krisztina szerint a kultúra, a kollektív tudás a gyökere a fejlődésnek, a közművelődés pedig a motorja. A közösségek építését szolgáló szakma a társadalom és a gazdaság kohézióit erősíti. A szemléletváltás egyik legfontosabb alappillére a közművelődési szakember, aki a helyi közösségek lámpása és kapocs is egyben, aki összeköti a lakosságot a döntéshozókkal, az évszázadok alatt létrehozott értékeken nyugvó jövőépítésre, minőség létrehozására ösztönöz, a megújulás jelentőségének szószólója. A kultúrára épülő gazdaságfejlesztés egyik lehetséges formája a látóút, melyek Vas megyében is jópéldaként szolgálhatnak.

Beke Márton előadásának címében is megfogalmazott kérdésfelvetése, hogy Közösségi-e a művelődés? Válasza természetesen igen, ugyanakkor nem, hiszen önművelődéssel közösség nélkül is lehet művelődni. Ennek ellenére mégis a közösségek felé fordulás az elsődleges. A kulturális

törvény így határozza meg a közösségi művelődési intézmény fogalmát: „segíti a közösségi tevékenységeket, a művelődő közösségek működését, ösztönzi a társadalmi összetartozást és a közösségek kulturális értékteremtésben való aktív részvételét”, továbbá „működése a közösségek öntevékenységein alapul, és azt ösztönzi, tevékenységét a közösségek érdeklődése, igényei és szükségletei alapján végzi, tevékenységének tervezésébe, értékelésébe a közösségeket bevonja”.

Beke Márton szerint a közösségi művelődés intézményrendszerének legfőbb feladata az emberek arra való ösztönzése, abban való támogatása, hogy lakosokból polgárokká váljanak. Ennek érdekében a közösségi művelődési intézményeknek maguknak is közösségi alapú működésre kell áttérniük.

Vincze Bence az f21.hu kulturális portál főszerkesztője szintén kérdést fogalmazott meg előadásában: Megalkuvás a bizniszben, vagy haladás a korral? Szerinte a közösségi média marketing mára a mindennapjaink részévé vált, így természetesnek véli, hogy egy cég profitszerzés céljából a reklámpiar területeit hívja segítségül, ha el szeretné juttatni termékeit, szolgáltatásait szélesebb közönséghez. A nem nyereségorientált, közhasznú szférákban, mint az oktatás, a vallás, a szociális terület vagy a kultúra, a modern marketing alkalmazásának megítélése jelenleg megosztó, holott a kultúrát, művészetet szolgáltató szervezeteknek a marketing és a reklámpiar területeit tudniuk kell használni. A kulturális marketing a jövőben egyre inkább meghatározóvá fog válni.

Joós Attila az előző előadásban is érintett digitalizáció területét bontotta ki a Digitális kompetenciafejlesztés című előadásában. Azt a témát járta körben, hogy a digitális kompetenciafejlesztés, hogyan képes támogatni a kulturális alapú gazdaságfejlesztést?

A Webmark Europe Kft. ügyvezetője szerint az informatikai eszközök használata, a média- és információs műveltség, hatékony tanulási készség, mint a XXI. századi kompetenciaterületek, jelentős hatásokkal vannak az életünkre. A kulturális gazdaságfejlesztésben is alkalmazhatók az online térben más ágazatokban megszokott gazdaságfejlesztő módszertanok.

Horváth Zoltán a Közművelődés és kreatív város – A szombathelyi közművelődési rendszer és lehetőségei címmel tartott előadást. A kulturális alapú gazdaság, valamint a kreatív ipar az elmúlt évtizedekben megjelent fogalmak, amelyeknek definíciójával kapcsolatban nincs teljes közmegegyezés. Ha ezen új fogalmak területi kivetüléseit áttekintjük, akkor olyan szintén új színtagmákkal találkozunk, mint az okos város, vagy a kreatív város. A területi tőke kulturális vetületeiben a helyi közösség, valamint a kulturális rendszer meghatározó szerepet kap, ezen belül különös figyelmet érdemel a közművelődés, amelynek törvény által meghatározott kötelező feladata megyei jogú városokban a helyi kulturális alapú gazdaságfejlesztési tevékenység. Szombathelyen a közművelődési rendszer átalakulásának lehetünk jelenleg szemtanúi: az AGORA Szombathelyi Kulturális Központ, valamint a sajtóterméket (Savaria Forum, városi hetilap) kiadó, valamint lineáris médiaszolgáltatást (Szombathelyi Televízió) is végző Szombathelyi Médiaközpont Nonprofit Kft. 2022. január 1-jétől egy szervezetként működik tovább. Az előadás áttekintette, hogy a tervezett szervezeti változások milyen új lehetőségeket jelenthetnek Szombathelyen a területi tőke kulturális vonatkozásaira, illetve miként befolyásolhatják a helyi kulturális alapú gazdaságfejlesztést, azaz hogy miként lesz kreatívabb város a Vas megyei megyeszékhely a közművelődési rendszernek köszönhetően.

A konferencia Bokányi Adrienn A válságálló tudásgazdaság megteremtésének ösztönzése című előadásával zárult, amelyben a Szombathely2030 elnevezésű fejlesztési modellt mutatta be. A

Covid-19 pandémiás helyzet új kihívások elé állította a gazdaság- és iparfejlesztés gyakorlatát. Egy város hosszú távú gazdasági stabilitásának megteremtéséhez ugyanis már válságálló, reziliens fejlesztési szemléletre, módszertanra és ezek gyakorlatba való átültetésére van szükség. A munkaintenzív ipari struktúra elmozdítására tudásintenzív irányba és a válságálló tudásgazdaság megteremtésére. Az előadó Szombathely Megyei Jogú Város konkrét példáján keresztül mutatta be, hogy egy, az autóipari gyártó nagyvállalatok döntő túlsúlya miatt jelenleg dominánsan munkaintenzív iparszerkezetű – ezért az automatizációs, digitalizációs, robotizációs folyamatokkal szemben komoly kitettséggel rendelkező – város milyen fejlesztési irányvonalakkal, kulcsprojekttel és együttműködési megállapodással képes tudásintenzív elemeket csempészni a munkaintenzív iparágba, továbbá ösztönözni egy új, tudásintenzív iparág – az egészségipar – megtelepedését. Elősegítve ezzel az ipari digitalizációt és szerkezetváltást.

A konferenciát a Nemzeti Kulturális Alap támogatta.